

Son c. A.

Den 10^e Augustus 1898 bezocht ik deze gemeente; ik reed van Eindhoven naar Son, van daar naar St. Oedenrode en vervolgens naar Veghel, alwaar ik den trein naar 's Bosch nam.

Op de grenzen van Moersel en Son vond ik een evenwacht, en kort voor de kom een harmonie met Notaris van de Westelaken als directeur, president enz. En opsocht kwamen wij aan het Raadhuis, waar ik B. en W. en 2 raadsleden vond.

Op mijne audiëntie verscheen de 82 jarige pastoor van Son met diens kapelaan, benerens de pastoor van Breugel.

Het hoofd der school te Breugel, reeds 26 jaar, als zoodanig werkzaam, had niets bijzonders te vertellen.

Adm. van de Ven, ambierbrouwer, klaagde over partijdigheid van den burgemeester, over de politie enz. enz. Ik heb hem gezegd, dat hij zijne klachten schriftelijk moest indienen.

Notaris van de Westelaken kwam toen een praatje maken.

J. de ~~Kraaien~~^{om}, onderwijzer te Son, had bittere klachten tegen den burgemeester; hij was zelfs wel eens tegen hem gewaarschuwd geworden, also you hij hem (de ~~Kraaien~~^{om}) opwachten om hem met zijn stok te laten kennis maken. - Hij klaagde verder, dat hij herhalingsonderwijs moest geven, tegen een jaarlijksche vergoeding van f 100.- + de schoolgelden; dat hij, na van af 1888 de schoolgelden geïnd te hebben, het voorig jaar daarover een quæstie met het Gemeente-bestuur (den burgemeester) had gehad, dat beweerd, dat er zelfs geene verordening op de heffing van schoolgeld voor herhalingsonderwijs te Son bestond, en dat het niet gebeeten had, dat hij tot nu toe die schoolgelden in ontzagst had genomen, - dat hij dus ten onrechte schoolgeld had geheven! - Omstent de politie vertelde de ~~Kraaien~~^{om} zoowel als v.o. Ven, dat het daarmede wonderlijk toeging, en dat de veldwachter, als hij klappen wilde, heel'you kunnen versellen omstent den stok van den burgemeester. - De jongens te Son moesten even in den baat, sien tijd 's avonds den tram, zonder dat daarop orde gesteld wordt! - Heelfs Tassens en zijne vrouw (de burgemeester van St. Oedenrode) gouden sondagavond, gezusters veel last gehad hebben, toen zij met den tram naar hunne gemeente terugkeerden. -

Door c. a.

Ik heb den veldwachter eens later binnengesloten, om hem eens ongewaarsen de waarheid te zeggen.

Toen de Burgemeester met zijn raadsleden weer binnen kwam, heb ik hen over een en ander onderhouden; ik heb den burgemeester opgedragen, te zorgen, dat de veldwachter een stukje kreeg om de lasten af te keeren, opdat gecontroleerd zou kunnen worden wat hij deed. - Toen ik vroeg, wat er waar was van dat slechte politieoogsticht en van die onveiligheid van de wegen, vertelde een raadslid uit Breugel, dat hij 's avonds voor zijn kwaartje van Breugel over Son naar Bokt durfde te gaan, uit angst van gemolesteerd te worden. De burgemeester erkende, dat de veldwachter niet het minste ontzag onder het volk had, doch beweerde tevens, dat bedoeld raadslid, dat de wegen niet veilig waren, dronken was!

Ik wilde gerne beleefdheid van den burgemeester tonnen, maar en bedankte daarom voor het mij aangeboden ontbijt. - Notaris v.d. Westelaken had mij vroeger teontbijten gevraagd; ik moest, om geen schrale oogen te maken, voor zijn invitatie bedanken. - Op eigen gelegenheid ging ik ontbijten in het hotel Malouw in St. Oedenrode. - Afga werd geklaagd over het niet handhaven van het politie-uur in de herbergen, en over het niet letten op het happen onder verdunning in de bierhuizen, vooral in het bierhuis van den broeder ~~vander~~ burgemeester te Breugel.

Bij mijne komst op het Raadhuis te Son vond ik daar drie nette meisjes, kinderen van notaris van de Westelaken, oud 6, 5 en 3 jaar, die mij, onder directie van hunne tan, te een boeket aanboden (het jongste meisje), en een toespraak hielden (de twee oudere zusjes); heel aardig!

Aan het onderzoek van het notulenregister van den raad blijkt, dat de raad den 30th Juli 1889 besloot op de begroting van 1890 f 100.- te brengen voor herhalingsonderwijs in 1890; terwijl de Raad den 19th Februari 1890 besloot, het hoofd der school f 60.- gratificatie te geven voor in 1889 gegeven herhalingsonderwijs. - Over schoolgelden wordt in deze raadsbesluiten niet gesproken; de bewering van het hoofd der school op mijne aandringte werd der niet bestrijd.

Etere man is later verhuisd naar Seldtraven, in daar overleden.

Door c. a.

Den 8th Mei 1903 kwam ik weer in de gemeente; ik reed er vanuit Lindenhoven heen; betrok daarna St. Oedenrode, en keerde 's avonds via Schijndel naar den Haag terug.

M. en W. klagen zeer, dat de bewoners veel achteruitgaat; zelfs tegen hoge boomen kan men geen knecht en meiden kriegen; de jongens, die wegegaan kunnen moeten, gaan nu werken op de steenfabriek besteld van v. Lubbeek, op dat de Vrijheid van Gebed Werners uit tegel. De meisjes gaan buiten de gemeente dienen, vooral te Lindenhoven; ze kunnen ^{schijn} niet een politie huis, bevallen en gaan dan weer het dorp uit. - En nu jaantijds 1 à 2 gedwongen huwelijkhouders, en somskele gehoornde.

Mij raadsverhuiingen werden er nog al eens gestemd; bespaald was, hoeveel van drank werkte er tot nu toe bij die gelegenheid niet gemaakt. - Naar het bestuur van Son heeft het sinds jaren gehakt: een zekere C. Ebbens was daar eerbiedig secretaris en ontvanger; onstuksels 1860 werd hij burgemeester, hij bedankte toen als secretaris en ontvanger; van 1860 tot 1874 had hij een pro menschen als secretaris, maar deed zelf het werk; - onstuksels 1874 werd hij niet herbenoemd als burgemeester; de gemeenteraad benoemde hem toen direct tot secretaris, en dat bleef hij tot zijn dood, in 1900. - Daar dat hij den gemeenteraad op zijn hand had en secretaris was, maakte hij het de opvolgende burgemeesters moeilijk; voorstel Jhr. van Lijsteren, die kon het niet langer dan anderhalf jaar uit houden; daarna van de Ven, geboulig van Son en bij zijn benaming woonde te Waal; en ten slotte den tegenwoordigen burgemeester van Lijsteren. - Ebbens was een rare vent; hij kon moeiteloos de baan praten, en van doear, dat ze hem staunden, vooral ook omdat hij behalve zijn mede hiel geen inkomsten had. Maar voor zijn werk had hij geen haak; hij werkte soms een dag, maar werkte dan soms een week niet meer niets uit; men merkte, dat hij in 1874 was afgerekend, omdat het administratieve werk niet Son nooit inzette was. - Toen Ebbens in 1900 stierf, kwam er een grote rusie over de benaming van zijn opvolger; een party wilde een jongen man uit Breugel, die niets van de administratie kende; de andere party, met den burgemeester, wilde een gediplomeerd secretaris, nl. Dijkhof, en zoan van een onderwijzer uit Likh, - maar ik merk een broer van den notaris uit Gelmonde en van den daar weggegaan gemeenteraadsecretaris. - De party van den burgemeester won het; Dijkhof werd benoemd met een stem meerderheid. Hij zit wel op de secretarie en sligt zich

Son c. a.

nooit mocht te geven; het administratieve werk was wel later in orde doen in 1900; maar bij valt niet in den smaak van de mensen; hij gaf mij althans de verklaring, dat hij het goed had van op een schapslael te zitten, ^{te wezen, dat hij} en voor daag af mogen liggen niet genoegende reedschap zijn antwoord als secretaris zou thuis krijgen. — Dijkhof maakt een vrije indruk, als of hij niet gewaschen is; de baarden enz. op de secretarie waren onbegrijpelijk erg veel; op de plaatjes van de boekenkast leek — zonder overdriving — misschien een halve centimeter stof! — Ik maakte hem daardoor gien verruigd, omdat zijn positie toch al zoos precair is, en ik die niet wilde verwachten; maar hij had het dubbel en alweer verdient!

De ontvanger gaf mij den indruk van niet veel bij het hof te zijn.

De leden van den raad waren naq afgaot aan de huile genaaid verpreid; in de kamer waren de burgemeester van Gruitrode en H. van de Ven; — in Breugel waren J. Verstappen en Th. van de Haer; — W. v. Broekhuizen woonde Balch, — de wethouders v. d. Sande woonde Driebeek; — en de wethouder A. van de Ven op den Kleef.

Er zullen 500 mensen tot de parochie Breugel, en 1000 tot de parochie Son behoren. In Son is nog altijd diesselfde oude pastoor, thans 56 jaren oud. — Protestanten of Joden wonen er in de gemeente niet.

Schoolverzuim komt weinig voor; er werd een verbaal opgemaakt, waarop ontslag van rechtswerveling volgt. De schoolcommissie behoeft niet dienrjts te vergaderen; van tijd tot tijd moet ze aan de ouders van kinderen een waarschuwing zenden.

Schaalhoofd de Vroom is een laarne lastige vent; niet alleen volgens B. in W., maar ook volgens ons v. d. Westelaan, die een praatje hiervan maakt.

De gemeente heeft veel eigendommen, ruim 1000 bl. A., nl de Sonche heide en de Esper heide; een ontginning door de gemeente niet veel; in de laatste drie jaren 8 bl. t. aangelegd tot denbosch.

Armenhuis is Dr. Grunp's uit Nuenen; hij wordt bebaald op declaratie, en heeft geen vast salaris. — De vrouw uit St. Oedenrode verleent meestal de verloskundige hulp.

Son c. a.

De politie is thans goed, sinds de politieachter daar mij in 1902 werd aangevallen; het is nu gewoon rustig in Son; politiediensten komen niet meer voor; het politiehuis in de herbergen wordt nu gehandhaafd. Herhalingsonderwijs wordt gegeven aan een jongen in Son. —

Ten derden April 1906 kwam ik weer in Son; per trein ging ik naar Eindhoven; met een rijtuig van Smits-Paulusen red ik eerst naar Son en toen naar St. Oedenrode; per staombrom — die een klein uur le lang uit St. Oedenrode vertrokken — keerde ik naar den Bosch terug.

Ik vereerde audiëntie van notaris van de bestelaken, die kwam om zijn oprichting te maken; daarna van de pastoor van Breugel en van Son en dan den kapelaan van Son. —

De oude pastoor van Son is overleden; hij werd opgevolgd door pastoor van Karsensteijn, een Bassische jongen, eerst pastoor te Rossum, en thans te Son. Hij gaf mij den indruk van een echte drijver te zijn: de meisjesschool heeft geen spelplaats en staat achter het zustershuis; daarom mochten de schoolkinderen verstop worden voor het zustershuis; hij rekent op steun van de gemeente in den vorm van een subsidie aan de bewaarschool of aan het gasthuis. Hij gaf hem te verstand, dat hij maar beter deed, omdat hij niet te rekenen. — De pastoor van Breugel, een gemiddelde man, die al 10^e jr in Breugel is, gaf mij gelijk, en was — al leek hij niet veel zwaar voor den — blijbaar niet ingenomen met de zaak, scheepsche plannen van zijn collega uit Son (die daar nota bene nog pas 4 maanden is!). — Pastoor van Karsensteijn was slechts 3 jaar in Rossum; in dien tijd had hij kans gezien om daar alles op stelen te hebben, waarin met den domine te krijgen, ~~met den domine te krijgen~~ (de huur bestreden elkaar in broederschap) enz. — Tevoren was hij kapelaan te Eldenhout, en leidde hij daar de sociale actie; voor hem verhooch der steenfabrie, ten aldaar sliept hij nog al wat ogedaan te hebben. —

Secretaris Dijkhof woont thans in de gemeente; hij is getrouwd met Juffrouw van Shiphout uit Waalwijk, een schone, die hem de beschikking aanbracht over een kapitaal van f 30.000. — Hij bewoert zich in Son een nette huuren woning. —

Op de secretarie zat weer alles dik onder het stof; ik durf daarvan doch niet geliefde schuld geven aan den

Doss c. a.

secretaris, omdat het Raadhuus een zeer oud en verbleken gebouw is, dat niet behoorlijk verdient, doen om afgebroken te worden. De zeer fijne stofvalken, die daar met den minsten wind voorkeeren (de somsche zandverstuivingen) jaagen het stof en vuil niet gemeld door alles heen naar buiten.

Er is sinds 1904 een nieuw schoolhoofd te Breugel; die man wordt buitengewoon gescrezen.

Tan B. en W. geraden, zich in beschikking te stellen met het staatsbeschrijver (van Delft te Utrecht) over dat in cultuur brengien van de ruim 1000 H. t. gemeente heide.

Tan B. en W. noogaars gevraagd, de p^o 10. - qualificatie van den veldwachter bij diens tractement te leggen.

Ook in Son hadden de boeren de laatste jaren niet te klagen; m. a. w. heb ojng hem de laatste drie jaren buitensoe, waar goed. — De beide wethouders — slavenbaeren — erkenden, dat zij in hun leven niet zulke goede jaren hadden gehad als het laatste jaar.

Wethouder van de haare zit voor Breugel; ik kon vooral goed met hem praten, toen ik over kalvernesten heeg; hij sluit daarvan veel werk te maken.

Den 19 Maart 1910 kwam ik weer in Son. Ik reed er vanaf het station Eindhoven heen; bereikte vervolgens St Oedenrode, en nam ten stalle te Schijndel den trein naar den Bosch.

Ik verleende assentie aan notaris van de Westelaken, die kwam solliciteren voor schoolaprijs in het arrondissement Veghel; en verder een beetje bleef praten.

Voor 40 jaar woonden alle boeren op een eigen plaats; de menschen trouwden niet; woonden met broers en zusters samen. Daardoor waren er geen kinderen, als een boerderij eindelijk open viel, zo verbladerden B. en W. het, dat er thans 40 boerderijen best waren door heueboeren.

Thans wordt er meer gebruikt, samel onder de burgers als onder de boeren.

Woningbestanden hier en daar niet best; drie woningopen werden onbewoonbaar verklaard, in het najaar van 1909 verbuind en afgebroken.

Volgens notaris van de Westelaken was de toestand der

Doss c. a.

waterleidingen ellendig; volgens B. en W. uitstekend. Omdat B. en W. van oordeel waren, dat brachgronden niet welstaande opprachten, werd een proef genomen met het besturen van landhout. — Hoeveel ik dat in 1906 uitdrukkelijk had opgedragen, heb ik, toen er geen start van exploitatie van gemeentelijke heide, die was aangelegd, den burgemeester hard gevallen, dat hij aan mijn opdracht niet voldaan had, en hem aangerzeigt, dat hij zou zorgen, dat er ten spoede een register zou worden aangelegd. Van de reën 1000 H. t. heide is er nu ± 30 H. t. tot maatschappij aangelegd in de 26 jaren, dat v. Grinsven burgemeester is.

Voor gezondheidshulp doet gemaakte weinig: f50 voor vaccinatie en dobbelschouw abm Dr Kamp in Nuenen; voor verloskundige hulp wordt helemaal niets gedaan: twee kraadsleden lieben kinderen; de andere 5 zijn kinderloos of zijn zelfs helemaal niet gehuwd.

Als er een Noorsche jongens school komt, en de openbare school dienstengenoge zou gesloten worden, zou er kans zijn, dat het Raadhuus verplaatsd werd naar de school met onderwijzers weinig; anders zal het ellendige Raadhuis van thans dienst als zoodanig dienst moeten blijven doen.

De zaamblerfabriek bestaat nog; de directeur verbonden winsel, die zooveel aanslag gaf, is opgeheven.

Er heeft vijf moedenden lang een extra tram gelaapt van Veghel naar Eindhoven v. v. om uit de langs liggende gemeenten meisjes aan te voeren voor de fabriek van Philips; ± 30 meisjes werden veroordeld; kinderen van 12 tot 14 jaren verdienen ± f6 per week; meisjes van 20 jaren kunnen ^{tot} f9. à f10. komen. Sinds korten tijd loopt die tram niet meer; af dat komt, door dat het voorjaar wordt, en dienstengenoge minder glaslampen gevraagd worden, — dan wel, door dat de geslachten een actie tegen Philips begonnen omdat hij op een bliligen dag liet werken, wist men mij niet te stoppen. — Vele van die meisjes, die eerst heen en weer gingen, zijn thans te Eindhoven in den kost, en komen alleen des Zondags thuis.

Den 18 Mei 1910 kwam ik weer in Son; ik reed er vanuit 's Bosch per auto heen; dienselfden dag bereikte ik ook nog Veghel.

In 1914 herinnerd van de mobilisatie slechts drie

Sonc. a.

herenlijken. — Als wat traant, trekt men op de fabrieken, meestal te Einthoven; men gaat liever op de fabrieken werken, dan baeren arbeider te worden. — Onder de baeren wordt er maar weinig gehoornd; de menschen hebben geen geld, knechts en meiden zijn te duur. —

In 1914 is een verordening vastgesteld op het later loopen van kippen op andermans land. Het was heel noodig; menschen met een klein lapje grond hielden tot tot 150 kippen. Er was alle dagen hooglopende ruzie tusschen de bewoners. — De verordening werkt zeer goed; toen er een driehoek proces-verbal waren opgemaakt, wisten de kippenhoudekes, waar het op stond; thans wordt er geen cierlast meer onderworpen van de kippen van den buurman.

Tegenover het oude Raadhuis heeft gemeente een groot pand aangekocht, om daarvan een Raadhuis te maken. Een architect uit Gieswijk is belast met het opmaken van het bestek; hij is als landweerman onder de wapens, daardoor kan vertraging in de uitvoering van de bouwplannen.

Geen uitvoerige beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen; burgemeester zal die thans spoedig maken. De banden en het rephout groeien buitengewoon goed; uit een bl. t. rephout (10 are ijenjarijs en 70 are steengang) werd in 1915 voor f 91 productie verkocht; de rest bracht daarna f. 355. op; dus f 446. — ~~tot 1 bl. t.~~

Alleen te Breugel is een openbare school; daar wordt behalve onderwijs gegeven; — aan de bryndere (leken) school te Son geeft men geen herhalingsonderwijs.

De coöperatieve Bloemrauwfabriek kostte recent f 30.000, meest alle baeren zijn daangesloten.

De pastoor van Kasteelstein liegt op sterren; de parochie treurt daar niet over; hij is zeer hebbelijk; om die reden heeft veelhouder van der Sanden gevraagd kerkmester te worden. De kerk is zeker belast met een schuld van f 80.000. — Als de pastoor zijn wil kreeg, dan bracht iedere parochiaan hem alles wat hij had, en hield hij voor zich en zijn gezin niets over.

Sonc. a.

De secretarie is nog onder staf en veel begeven; daarom waren er aan geschaft; 6 in het geheel. Ik heb den secretares gevraagd, dat hij er wel 6c noodig had.

Tussen 16 Juli 1919 bezocht ik per auto vanuit den Bosch de gemeenten Boszel en Son.

Drie leden van den Raad — onder wie de wakkere veelhouder van der Sanden — vielen als slachtaffer van het nieuwe kiesstelsel.

Het oude raadhuis zal met Nijlste steen verbouwd worden; het werk is aangeboden voor f 20.000. — het nieuwe raadhuis zal er typisch uit zien. — Het archief is nog niet opgerold en geïnventariseerd; men wil datmede wachten, tot dat het in het nieuwe raadhuis moet worden overgebracht. Men hoopt dan deskundige hulp en steun bij dat werk te verkrijgen van het Government te 's-Hasch.

Voor de exploitatie van de gemeentelijke bezittingen heeft men thans de hulp ingeroepen van het Stadsboschbeheer; 834 bl. t. zijn in kaart gebracht; de helft is alleen geschikt voor bosbouw, de andere helft gedeeltelijk voor bosbouw, gedeeltelijk voor bauw- en weiland. Winnen een paar dagen zal de Raad moeten beslissen over de grote van het complexe, dat aan het Stadsboschbeheer ter beschikking zal worden overgedragen. Tangerius men nog een aantal plaatsen van f 30.000 aan het Wilhelmina kanaal moet maken, en men dat geld niet heeft, zou men wel gauw een 150 bl. t. verkopen; dan bleef de gemeente toch nog eigenares van een enorm complex, naarmate de ontginning jaren en jaren zal duren.

Grote klachten over waterschade; het wordt van jaar tot jaar erger.

Van de verhouding van den weg naar Kasteelstein voorlopig niets; de gemeente ligt in proces met den eigenaar van de arden Baari; deze wordt middelenwijl zo slecht, dat men er haast niet meer

Son. c.a.

over been kan.

Het distributiebedrijf was onder burgemeester van Grinsven een rommelkooi; de accountant wist er ook niets van te maken, hen slatte heeft gemeent Son aan v. Grinsven f 900 betaald, en daarmee, bij wijze van account, diens verordening voldaan.

De wijsel van de tram minder in de kom veroorzaakt grote obremming in het pleatselijk verkeer, door het vele hout, dat geladen werd; men kan zelfs niet meer het Raadhuis binnen komen. Door een belasting verordening op het laden liggen van voorwerpen op gemeentelijk grond heeft men het grootste kwaad moeten keeren.

Den 30 Mei 1923 bezocht ik Son en Veghel. Van de werkzaamheid van burgemeester v.d. Ven krijg ik een uitstekenden indruk: er is in Son veel gedaan; daar is veel ten goede veranderd. Het nieuwgerestaureerde Raadhuis is keurig in orde; het is een sieraad voor de gemeente, terwijl het ruim voldoet aan de daarden in redelijkheid te stellen eischen.

De secretarie is goed ingericht; er zijn thans voldoende dozen. De secretaris heeft de hulp van een gediplomeerd ambtenaar; zelf schijnt hij niet heel veel uit te voeren, maar de administratie was goed in orde.

Het ammublement in de Raadszaal werd geschoten door den ouderen Heer Blaauwman, ^{uit Vught, later Wijk} die was in 1858 in Son geboren!

Inde boven de deur van het Raadhuis is inglas en hangt het wapen van Son - een son - aangebracht.

Op de linkerzijde onder de gesloten kap is zeer goed het oude archief opgesteld. Het wacht op de ordening tegen dat de Rijksarchivaris daarver den tijd kan vinden. Gerardus, hem dat archief nog eens in herinnering te brengen.

Son c.a.

In zwemminglood is nog niet geheel voorzien: Son bouwde 4 zwemingen; op de exploitatie geeft het jaarlijks f 200 toe. — Het premie van het Rijkskanaal 14 zwemingen had stand. — Thans wordt gebouwd zonder premie: f 300 is te weinig voor de eischen, die het Rijk stelt. — Drie gezinnen moeten op het moment verhuizen en kunnen niets vinden.

Bij candidaatstelling werden de afredende Raadsleden herkozen. In de kiesvereniging is alles geregeld. zonder veel kerrie, onder leiding van een broer van den burgemeester.

De vleeskeuringsdienst en de warenkeuringsdienst voldoen goed. Den is aangesloten bij Lindhoven.

Son maakte een haven met loslaade langs het Wilhelminakanal, havemeester krijgt 10% van de ophaagst met een minimum van f 100. — Het kanaal wordt nog niet druk bewaren: gisteren passeerden er acht schepen.

Haven en kade liggen aan den kant van Lindhoven. De Huygh is voorziening daarvan een hulpsspoor te leggen. Dan verwacht daarmee grosbendeels het 200 binnendijk laden en lossen van de tramwagens in de kom van Son. Daar dan kan de haven - die aan den f 14000 kostte en 50 ll lang is, zoodat maar een schip, de gelijk aan de kade kan liggen, nog wel eens te klein blijken.

Er zijn in Son geen rijken en geen armen; de menschen moeten alle belastingen te samen gerekend, engeveer f 10. per hoofd betalen.

Elektrisch net is aangebouwd voor f 24.500; dat moet in September klaar zijn. Aan de kom men van Son en van Breugel worden voorlopig aangesloten. 125 aansluitingen. De menschen krijgen 2 lichtpunten gratis. In den handel waren geen petroleum lampen meer te krijgen!

Som c.a.

Op het gebied der ontginningen was Burgemeester van de Ven bepaaldelijk verantwoordelijk:

In de Esperheide konden 3 huize boerderijen met staats hulp tot stand; de rest van de gronden 23 Hl. A. werden voor 20 jaren verpacht voor f. 692. Vroeger bracht het hele gemeentelijk bezit geen f. 692 op! — De Esper heide is nu geheel ontgonnen.

De Blokkerheide — ook ten zuiden van het kanaal — is ook geheel gesloopt: een stuk werd verkocht aan een steenfabrikant, herenigd op het resterende gedeelte van een boerderij met staats hulp tot stand kwam.

Het grootste complex gemeente gronden den Noorden van het Wilhelminakanaal — meer 800 Hl.t. — komt geleidelijk met behulp van het staatsbosch bedrijf in ontginning. Tot nu toe werden aangelegd 70 Hl. A. dennenbosch, + een hooiberg van een Hl. t. — Onlangs werd het bosland 10 Hl. t. waarop ophet moment een pracht oogst staat van 8 Hl. t. rogge en 2 Hl. t. haver. — Daar dien werden daar met staats hulp drie boerderijen gesticht.

Die Belgische broeders Missionarien hebben een huis dat verpleging van S. B.C. lijdenden in Som. Dr. Anderegg uit St. Gallen moet die lijdenden behandelen. Welke lijkt komt Dr. v. Spanje van Dekkerswald, om de patienten te onderzoeken. — De inrichting is nog niet heel groot; patienten kunnen er verpleegd. Vermoedelijk zal de inrichting worden vergroot, om 60 patienten te kunnen verzorgen.

Stoomzuivelfabriek gaat goed; vestigde in Linthorn een filiaal: Melkinrichting.

In 1925 wordt het laatste gedeelte van de distributie leining afgesloten.

Er werden nog veel meisjes uit Som op de fabriek van Philips, daar heert grote orde en doen leerzen ze geen kwaad. Voor haare schuift het geraar in het verhaar op de kam, om daaraan zo veel mogelijk tegemoet

Som c.a.

te komen, wodt voor haare soveel mogelijk een afzonderlijke wagen beschikbaar gesteld.